

MESAR

62

Kada je stigao pred tržni centar, bilo je šest sati. Parking je bio pust. Već godinama on na posao stiže prvi. Nasloni se na automobil, zapali cigaretu i posmatra podgorička brda u daljini. Nakon godina posmatranja, jedan pogled na brda dovoljan mu je da tačno odredi doba godine.

Bio je avgust. Do juče, brda su gorjela u ljetnjoj svjetlosti. Ali dan je sada kraći. I jutro kasnije dolazi. U avgustu, svjetlost je nježna. Svijet kao da je obavijen izmaglicom. U avgustu, svijet izgleda kao stare slike o kojima s vremena na vrijeme pišu novine. Na tim slikama ljudi su obično goli i imaju sneni pogled. Takav pogled imam i ja, pomislio je kada je osmotrio svoje lice u retrovizoru crvene zastave, rekao mi je.

Oči su mu bile krvave i mutne. Do kasno u noć gledao je Olimpijadu. Popio je, pravo govoreći, koje pivo viška. Čovjek ponekad sebi mora dati oduška. Žena i djeca su spavali kada se vratio s posla. Nikome nije smetao. On nije od ljudi koji se opiju pa zlostavljaju porodicu, rekao je. Sjedi pred televizorom i misli o stvarima. Raznim stvarima. Popije poneko pivo. Tako svih petnaest godina, koliko radi u tržnom centru. U početku je radio samo

jednu smjenu. Onda je došao drugi dječak. Stariji je morao u školu. Život je bio sve skuplji. Počeo je raditi vikendom, ali to mu nije donosilo dovoljno novca. Onda je sa gazdom dogovorio da radi obje smjene. Od sedam ujutro, do deset uveče, sedam dana u nedjelji. Moja djeca žive kao sva druga, kaže. Žive skromno, ali imaju sve. On ne živi kao drugi ljudi, to zna. Ali to je cijena koju je morao platiti da bi njegova djeca imala normalan život. To je tako. I njegov otac je po čitavi dan nadničio da bi podigao njega. Čovjek se muči. Onda umre. To je tako, kaže.

63

Kada dođe kući, nikada ne zvoni. Vodi računa o tome da vrata i brava budu podmazani, tako da ne škripe kada ih otvori, ušunja se u hodnik i zaključa. Televizor podesi tako da ga čuje samo on. Kada odlazi do frižidera ili u kupatilo, pazi da ne probudi svoje. Kroz godine, naučio je da bude nečujan. Čak uspijeva da legne u krevet a da ne probudi ženu. Kada kreće na posao, oni još spavaju. Otškrine vrata dječije sobe i posmatra sinove. Draganu je već trinaest godina. Liči na njega. Mirko je još uvijek mali. Djeca u toj dobi liče na majku.

Dok vozim ka poslu, zamišljam njihove budilnike kako zvone, rekao je. Zamišlja Dragana kako se, još uvijek bunovan, tetura ka kupatilu. Za njim trči Mirko, koji se buni, jer bi on da se umije prvi. Mirna je već u kuhinji, prži jaja. Svaki njen pokret je bolan - još kao djevojka oboljela je od artritisa. Pa ipak, imala je

normalan život. I muža i djecu. Kao svaka druga žena. Kada smo se vjenčali, rekao sam joj: omogućiću ti normalan život, dok sam ja živ, živjećeš kao sve druge žene, rekao je. Zamišlja ih kako jedu, kako iz frižidera uzimaju džem i mlijeko koje je donio sinoć, kada se vratio s posla. Doručak je gotov, već su obučeni i kreću u školu. Prije nego napuste kuću, Mirna i jednom i drugom pruža po euro. Ovo vam je ostavio tata, kaže im. Oni radosni trče niz ulicu. Dok vozim, sve to vidim, kaže.

Popušio je i drugu cigaretu. U daljini je čuo ladu kojom muž dovozi njihovu čistačicu. Kao i svako jutro, reći će jedno drugom dobro jutro, ona će otključati ulazna vrata, on će otići u hlanjaču, ona u ostavu za sredstva za higijenu, i ponovo će se sresti tek narednog jutra.

Dok priprema meso za taj dan, kroz vrata hladnjače čuje kako u tržni centar stižu ostali radnici. Mirjana, sa odjela sa voćem i povrćem, koja je vjerena i sada dane provodi praveći planove za svadbu. Zoran, iz nabavke, čija je žena oboljela od raka, i koji se potuca od doktora do doktora, zadužujući se sve više za uzaludno liječenje. Branka, sa higijene, koja ima problema sa ocem alkoholičarem. Aida, iz pekare, koja ima nijemo dijete. Čuje i glasove stalnih mušterija. Gospođa Stela, na primjer, ima sina koji živi u Kanadi. Oženio je crnkinju. Ona se protivila tome. Ali sin je nikada nije slušao. Još od djetinjstva bio je svojevoljan.

Ona ga je preklinjala da ne uzima tu djevojku. On je sada kažnjava zbog toga: godinama joj se nije javio. Gospođa Stela kupi svoje kroasane, svako jutro dva komada, i u hitnji se vraća kući. Moram natrag, zamislite da on nazove a ja baš tada nisam doma, svako jutro kaže gospođa Stela, rekao je.

Iako veći dio dana provodi u hladnjači, zna sve o njima. Po cijeli dan kao da sluša radio prenos njihovih života. Oni govore, svađaju se, jadaju se jedni drugima, raduju se, on ih sluša. Kao da je tamo napolju, sa njima. Isprva je bilo teško navići se na hladnoću i samoću hladnjače, ali vremenom čovjek shvati da je svejedno. Kada čuje kako teško žive drugi ljudi, koliko se muče drugi ljudi, postidi se što se često žalio na svoj život.

Kao i svako jutro, najprije je naoštrio noževe. On to radi brižno i bez žurbe. U mojim noževima čovjek se može ogledati, kaže. Ne podnosi tupe noževe. Sječivo kroz meso mora prolaziti bez otpora. Rez mora biti pravilan i čist. Užasavaju ga ljudi koji meso gnječe, umjesto da ga režu. Neki ljudi kao da mrze meso koje sijeku. Kao da sav bijes iskale na komadima teladi i svinja koje im padnu šaka. Samo jedan pogled na rezove koje je mesar načinio njemu je dovoljan da zna o kakvom se čovjeku radi. Bijesnog, ogorčenog čovjeka najlakše je prepoznati, kaže. Takav uvijek pravi više rezova nego što je potrebno. Reže, pa shvati da je pogriješio. Onda u ljutnji opet pogrešno reže. Na koncu kida, kao zvijer. Viđao sam

takve ljude: uvrijedi ga žena, ili ga ne poštuju djeca, a on onda ubada i cijepa meso. Ima ljudi koji urlaju dok satarom udaraju po mesu. Neki ljudi naprave svinjac u mesnici. Komadi mesa vuku se po podu, oni gaze po njima, šutiraju ih. Ne i on: sve svoje probleme on ostavi pred vratima hladnjače. Kada završi posao, sve za sobom ostavi čisto. Kod mene je kao u bolnici, kaže.

Do podneva, kada je imao prvu pauzu, napravio je kobasice, sa dosta bijelog luka. Pripremio je ćevape. I tri vrste pljeskavica: obične, ljute i punjene. Ljudi najviše kupuju punjene. Po njemu, siru i šunki nije mjesto u pljeskavici. Ali vremena se mijenjaju: ljudi danas vole da im sva hrana ima ukus sendviča.

Zatim je marinirao meso. Ulje, so, biber i provansalski začini. On ne stavlja alevu papriku: ona preuzme ukus. Pripremio je krmenadle bez kosti. Spremio je meso za supu. Odvojio je bifteke i ramsteke. Ljeti je tako: koliko god ih spremiš, kafedžije sve kupe.

Iz frižidera je uzeo bocu nikšićkog piva i sjeo u hladovinu, na klupu iza mesnice. Popušio je dvije cigarete gledajući krave i ovce koje su se, omamljene vrućinom, gegale po livadi. Mirjana je sjela do njega. Kao i svakog dana, tražila mu je cigaretu. Šta to radiš, pitala ga je. Rekao joj je da gleda životinje. Satima bih mogao gledati životinje, sa životinjama sam odrastao, gore na selu imali smo i krave i ovce i koze, rekao joj je. Ona ne voli životinje, rekla mu je. Boji ih se. Kada ona i muž budu dobili djecu i

kada djeca malo porastu, možda kupi psa. Čitala je da su psi dobri za djecu, da djeca koja odrastu sa psima budu bolji ljudi, zato što pas ima osobine dobrog čovjeka i na neki način pas dobro vaspita dijete. Pas je u redu. Ali mačku nikada ne bi pustila u kuću. Doći ćeš mi na svadbu, povešćeš i svoje, pitala ga je kada je bacila opušak i vratila se na posao ne sačekavši odgovor.

Pogledao je na sat: bilo je dvanaest i dvadeset. Imao je vremena za još jednu cigaretu. Zagledao se u krave koje su sada ležale na livadi. Nisu se pomjerale, nisu odavale znake života. Izgledale su kao stijenje, rekao je. Iz razmišljanja ga je prenuo glas koji ga je pozvao po imenu. Okrenuo se i kraj sebe vidio dva policajca. Pođite sa nama, rekli su mu.

Dok su ga vozili u policijskim kolima, pokušavao je saznati kamo ga i zašto vode. Ljudi u uniformama su ponavljali da imaju naređenje da mu ne saopštavaju detalje. Kola su se zaustavila pred mrtvačnicom. Čak ni tada nisam znao, čak ni tada nisam ni pomislio, rekao je. Tek kada je kročio u mrtvačnicu, primijetio je da nije skinuo pregaču. Čitavo jutro je radio i pregača je, prirodno, bila krvava, kao i kapa koju u hladnjači nikada nije skidao. Ljudi će pomisliti da sam neki manijak, prošlo mu je kroz glavu, rekao je. Laknulo mu je kada je shvatio da je mrtvačnica prazna, da nema nikoga koga bi svojim izgledom mogao uplašiti. U dnu hodnika vidio je ženu. Potračala je ka njemu, sva u suzama, i

zagrlila ga. Dragan je mrtav, rekla je. Ubili su ga, jauknula je. Neko je iskasapio našeg Dragana, kriknula je i zarila nokte u svoje lice. Suze su se na njenim obrazima miješale sa krvlju koju je rukama razmazivala po licu i kosi.

Onda se pojavio doktor. Imao je bijelu pregaču umrljanu krvlju i kapu, baš kao i on. Mogli bi nas razlikovati samo po rukavicama koje on nosi, pomislio je, rekao mi je. Doktor je dao instrukcije policajcima. Jedan je Mirnu odveo u toalet, da se umije i smiri. Drugi je njega i doktora otpratio do sobe za autopsiju. Na metalnom stolu na sredini prostorije, osvijetljeno neon-skom lampom, ležalo je tijelo njegovog sina.

Dvadesetosam uboda oštrim predmetom, najvjerovatnije nožem. Tri reza: dva kratka, na prsima, i jedan dugački, koji mu je rasporio stomak, rekao je doktor. Ovo je učinjeno tupim sječivom, običnim kuhinjskim nožem koji se može kupiti na svakoj pijaci, rekao sam mu. Kako znate, pitao je doktor. Vidite: ja sam mesar, rekao sam mu, rekao mi je je.

Zatražio je da napuste prostoriju, da ga ostave nasamo sa sinom.

Kroz zatvorena vrata sobe za autopsiju čuo je Mirnin plač. Čuo je policajca koji je tješi. Znam kako vam je, govorio joj je, i ja sam izgubio dijete. Morate se smiriti, govorio je doktor. Koliko

razumijem, imate još jednog dječaka: zbog njega morate doći sebi i nastaviti dalje, rekao joj je. Glasovi su se potom udaljili, vjerovatno su izašli vani, na zrak.

Sjeo je na klupu u kutu i osmotrio prostoriju. Bila je čista, sve je bilo na svome mjestu. Sječiva su bila uredno složena na dugačkom stolu. Stakla na vratima bila su bez mrlja, bez otisaka prstiju koji uvijek odaju aljkavost. Podne pločice su bile uglačane. Jedina mrlja na njima bila je lokvica krvi koja se slijevala niz ruku njegovog sina, koja je visila sa stola za autopsiju.

Ustao je i podigao desnu sinovljevu ruku. Položio je paralelno sa lijevom, opruženom sa druge strane tijela. Tako Dragan spava: ispružen, na leđima, rekao je. Povukao je bijeli prekrivač i prekrrio tijelo svog sina. U stalaži je pronašao papirne ubruse. Pokupio je krv sa poda, potom vlažnim peškirom uglačao pločice. Ponovo je sjeo na klupu u kutu.

U prostoriji je bilo hladno. Kada je izdahnuo vazduh, pred licem mu se stvorila para. Na trenutak sam pomislio da sam u hladnjači, da je sve ponovo na svome mjestu, rekao je. Kao da je jutro, kao da sve tek treba da se desi, rekao je.

2009.